

PRIRUČNIK O AMBALAŽI

SADRŽAJ

1. Pojam i vrste ambalaže.....	2.
2. Izveštavanje o ambalaži.....	3.
3. Označavanje ambalaže.....	4.

1. POJAM I VRSTE AMBALAŽE

Ambalaža služi za pakovanje, smeštanje, čuvanje, rukovanje, zaštitu robe i njene sadržine. Ambalaža uključuje i pomoćna sredstva za pakovanje, umotavanje, vezivanje i označavanje robe.

PREMA FUNKCIJI

PRIMARNA AMBALAŽA

je najmanja ambalažna jedinica u kojoj se proizvod prodaje konačnom kupcu.

SEKUNDARNA AMBALAŽA

više proizvoda u primarnoj ambalaži sa namenom da na prodajnom mestu omogućuju grupisanje određenog broja jedinica za prodaju.

TERCIJARNA (TRANSPORTNA)

ambalaža je namenjena za bezbedan transport i rukovanje proizvoda u primarnoj ili sekundarnoj

JEDNOKRATNA AMBALAŽA

koja se koristi samo jednom.

POVRATNA AMBALAŽA

nakon vraćanja od strane krajnjeg korisnika ponovo se upotrebljava za istu namenu.

AMBALAŽA SA DUGIM VEKOM TRAJANJA

ima prosečan vek trajanja od pet ili više godina

PREMA NAMENI

AMBALAŽA JESTE

- Kutija za slatkiše, folija obmotana oko CD kutije
- Ambalaža projektovana za punjenje na mestu prodaje: papirne i plastične vrećice, kesica za sendvič, aluminijumska folija, plastična folija, plastični tanjiri i čaše...
- Oznake - etikete nakačene direktno na ambalažu
- Nalepnice prikačene na drugim ambalažnim delovima, municija za heftanje ambalaže, dozeri od deterdženata
- Mesarski papir, lodne, kese
- Papirni ukrasi i trake za cveće...

AMBALAŽA NIJE

- Saksija za cveće, vrećice za čaj, voskani omot oko sira, omot kobasice, ofingeri, korpe, drške od korpi, držači za cveće...

2. IZVEŠTAVANJE O AMBALAŽI

ŠTA SE PRIKAZUJE U IZVEŠTAJU O AMBALAŽI?

• Ambalaža u koju vaše **preduzeće pakuje proizvode koje prodaje** na tržištu RS

• Ambalaža u koju su upakovani proizvodi koji se uvoze u RS

• Sva ambalaža koja se **odaje već postojećem pakovanju** se mora prikazati u izveštaju (npr. kese)

KAKO DOĆI DO PODATAKA O TEŽINI AMBALAŽE?

Proizvođači i pakeri:

- Mogu tražiti od dobavljača ambalaže podatke o težini ambalaže
- Merenjem svake pojedinačne ambalaže koja se koristi za pakovanje

Uvoznici:

- Mogu tražiti od dobavljača da dostave podatke o težini ambalaže u koju su upakovani proizvodi koje oni uvoze (specifikacija ambalaže po vrsti, po jedinici proizvoda): "Direktiva 94/62/EC"
- Preko jedinstvene carinske deklaracije (JCI), na kojoj je iskazana bruto i neto težina robe. Razlika predstavlja ambalažu. U okviru tog iznosa trebalo bi da se posebno utvrdi kolika je težina plastike, drveta, paleta kartona, stakla, metala, zavisno od vrste ambalaže u koju je upakovana roba koja se uvozi. Prijavljuju se sve vrste ambalaže: primarna, sekundarna i tercijarna.
- U slučaju velikog broja različitih proizvoda, a na osnovu logističkih podataka i merenja, raspodela se vrši prema procentualnom učešću različitih ambalažnih materijala koji ulaze u sastav ambalaže i po kojima se vrši prijava količina
- U slučaju iznajmljivanja paleta, Ministarstvo za zaštitu životne sredine i inspekcija traže postojanje ugovora - sporazuma kojim su rešene međusobne obaveze i na taj način se ova ambalaža izuzima od godišnjeg izveštaja AAO1 (Izveštaj proizvođača, uvoznika, paker/punioca, isporučioaca i krajnjeg korisnika)

IZVEŠTAVANJE PREKO EKOSTAR PAK-a

Vrši se putem web aplikacije:

<https://ewa.ekostarpak.rs/>

U aplikaciju se unose sledeći podaci:

PROIZVEDENO - unose se količine ambalaže proizvoda prodatih u periodu za koji se izveštava, kako na domaćem tako i na inostranom tržištu.

Kolonu **PROIZVEDENO** popunjavaju proizvođači i pakeri proizvoda u ambalažu, to znači da i ona pravna lica koja nabavljaju ambalažu u koju nešto pakuju te količine prikazuju u ovoj koloni

UVEZENO - unose se količine ambalaže proizvoda uvezenih u periodu za koji se izveštava.

IZVEZENO - unose se količine ambalaže proizvoda izvezenih u periodu za koji se izveštava.

Izveštavanje se vrši u tonama (t) sa tri decimalna mesta koja se odvajaju tačkom.

PROIZVEDENA AMBALAŽA
(domaće tržište + izvoz)

UVEZENA AMBALAŽA

IZVEZENA AMBALAŽA

UKUPNA AMBALAŽA PLASIRANA NA TRŽIŠTE RS

IZVEŠTAVANJE AGENCIJE ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE:

Vrši se jednom godišnje do 31.03. tekuće, za prethodnu godinu, prijavljivanjem ukupnih količina plasirane ambalaže koja je prijavljena operateru.

DODATNI SAVETI

- Povratna ambalaža se prijavljuje samo prilikom **prvog stavljanja na tržište (plasiranja)**, dok se prilikom svakog sledećeg ne prijavljuje (palete, plastične gajbice...)
- **Reeksport** se ne prijavljuje
- **IBC kontejneri** su izuzeti od primene prema Zakonu o ambalaži i ambalažnom otpadu
- Naknadu za ambalažu plaća **samo prvi subjekt** u lancu, nema višestrukog plaćanja naknade. Na primer, uvoznik plaća naknadu dok distributer ne plaća
- Proizvode i sirovine koje nabavljate na **domaćem tržištu ne prijavljujete** jer je neko već platio naknadu za ovu ambalažu
- Ambalaža od **kompozitnih materijala** (koja je sačinjena od više materijala) prijavljuje se prema **dominantnom materijalu** ukoliko ne postoji njegova kategorija u izveštaju.
- Ambalaža proizvoda koji su **povučeni sa tržišta**, a bili su prikazani u izveštaju, se u nekom od narednih izveštaja **oduzima** s obzirom da se ovi proizvodi uništavaju, uz validnu dokumentaciju

3. OZNAČAVANJE AMBALAŽE

IDENTIFIKACIONI KODOVI

VRSTE AMBALAŽE

Polietilen Tereftalat

- PET (boce za napitke) - boce za sokove, vodu

- PET (ostale boce) - Boce za ulje, sirće, plastične tegle

- PET (ostali) - neke pet kese, kadice za keksiće, kolače

Polietilen visoke gustine

- Boce za prehrambene tečnosti
- Boce za hemikalije i deterdženti za sudove
- Kanisteri, burad, gajbe, boce za kozmetičke proizvode, vreće i kese, bidoni, bačve, plastične gajbe, čepovi i poklopci, kanisteri, plastične palete, kante, posude, tube, zaštitne ploče i kutije

Polietilen niske gustine

- Ambalaža za hranu
- Vreće
- Folije
- Tube

Polipropilen

- Čašice za jogurt
- Posude za hranu
- Čašice za kafu

Polistiren

- Čaše od stiropora
- Zaštitno pakovanje od stiropora
- Ambalaža za hranu

Polivinil hlorid

- Sliv etikete
- Blister ambalaža

- PVDC (blisteri) blister folije, pakovanja za lekove, žvakaće gume, bombone...

Ostali polimeri

- Polikarbonski baloni za vodu

3. OZNAČAVANJE AMBALAŽE

IDENTIFIKACIONI KODOVI	VRSTE AMBALAŽE	
	Bezbojno staklo	<ul style="list-style-type: none"> • Boce za napitke - staklena boca za pivo, sok
	Zeleno staklo	<ul style="list-style-type: none"> • Boce za vino
	Smeđe staklo	<ul style="list-style-type: none"> • Boce za žestoka pića - rakija, viski, pelinkovac, konjak...
	Gvožđe i čelik	<ul style="list-style-type: none"> • Konzerve • Boce pod pritiskom • Burad • Zatvarači za flaše i tegle
	Gvozdena ambalaža za napitke	<ul style="list-style-type: none"> • Gvozdena limenka
	Aluminijum	<ul style="list-style-type: none"> • Čepovi • Tube • Folije
	Aluminijumska ambalaža za napitke	<ul style="list-style-type: none"> • Limenka
	Karton	<ul style="list-style-type: none"> • Kutije namenjene za transport • Valovita lepenka
	Ravna lepenka	<ul style="list-style-type: none"> • Ravna lepenka • Kutije od pahuljica
	Papir	<ul style="list-style-type: none"> • Papirne kese • Etikete • Omoti • Natron
	Drvo	<ul style="list-style-type: none"> • Palete • Drvene gajbe
	Pluta	<ul style="list-style-type: none"> • Čep za zatvaranje flaša - pampur • Ostalo drvo
	Pamuk	<ul style="list-style-type: none"> • Vrećice od pamuka
	Juta	<ul style="list-style-type: none"> • Vrećice od jute

IDENTIFIKACIONI KODOVI VIŠESLOJNE AMBALAŽE

Višeslojna ambalaža je sačinjena od različitih materijala koji se ne mogu odvojiti ručno, već se moraju odvojiti određenim hemijskim procesom, u reciklažnim centrima.

	Papir i karton u kombinaciji sa metalima
	Papir i karton u kombinaciji sa plastikom – kartonski tanjiri, ambalaža za sladoled
	Papir i karton u kombinaciji sa aluminijumom
	Papir i karton u kombinaciji sa belim limom
	Papir i karton u kombinaciji sa plastikom, belim limom i aluminijumom
	Papir i karton sa plastikom i aluminijumom. Duplex, triplex trake
	
<p>Duplex folije se koriste za pakovanje testenina i pekarskih proizvoda, semenki, sladoleda, začina, mesa... U zavisnosti od vrste proizvoda koji se pakuje i barijeri koju zahteva kombinacije dvoslojnih materijala mogu biti različite – PA/PE, PAP/PP, PAP/PE, PE/PE, PET/PE, PET/PP, PP/PP, PP/PE.</p> <p>Triplex folije se koriste kod pakovanja proizvoda koji traže jako dobru zaštitu od spoljašnjih uticaja, očuvanje arome, kao što su kafe, instant mešavine, med i sirupi, hrana za životinje itd. U zavisnosti od vrsta proizvoda koji se pakuje i barijeri koju zahteva, kombinacije troslojnih materijala mogu biti različite – PET/AL/PE, PET/PET/PE, PP/AL/PE, PP/PET/PE, PAP/AL/PE, PAP/PET/PE itd.</p>	

	Plastika/aluminijum
	Plastika/beli lim
	Plastika/raznovrsni metali

	Staklo/plastika
	Staklo/aluminijum
	Staklo/beli lim
	Staklo/raznovrsni metali

Reference:

- [1] Zakon o Ambalaži i ambalažnom otpadu („Sl. glasnik RS”, br. 36/2009);
- [2] Pravilnik o kriterijumima za određivanje šta može biti ambalaža sa primerima za primenu kriterijuma i listi srpskih standarda koji se odnose na osnovne zahteve koje ambalaža mora da ispunjava za stavljanje u promet („Sl. Glasnik RS”, br. 70/2009);
- [3] Pravilnik o načinu numerisanja, skraćenicama i simbolima na kojima se zasniva sistem identifikacije i označavanja ambalažnih materijala („Sl. Glasnik RS”, br. 70/2009);
- [4] Pravilnik o vrstama ambalaže sa dugim vekom trajanja („Sl. Glasnik RS”, br. 70/2009)
- [5] Pravilnik o obrascima izveštaja o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom (“Sl. glasnik RS”, br. 21/2010, 10/2013, 44/2018 - dr. zakon i 14/2024);

Prema najnovijem Pravilniku o obrascima izveštaja o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom od 2024. godine izveštavanje će se obavljati na detaljniji način (tabela u nastavku):

Vrste ambalaže i ambalažnih materijala		Oznaka i indeksni broj iz kataloga otpada	VRSTE I KOLIČINE NEPOVRATNE AMBALAŽE				VRSTE I KOLIČINE POVRATNE AMBALAŽE			
			Proizvedena i stavljena na tržište (t)	Uvezena nepovratna ambalaža (t)	Izvezena nepovratna ambalaža (t)	Ukupno stavljeno na tržište (t)	Proizvedena i stavljena na tržište (t)	Uvezena povratna ambalaža (t)	Izvezena povratna ambalaža (t)	Ukupno stavljeno na tržište (t)
Plastika	PET (Boce za napitke)	 01 PET								
	PET (ostale boce)									
	PET (ostali)									
	Polietilen - HDPE	 02 HDPE								
	Polietilen - LDPE	 04 LD-PE								
	Polipropilen	 05 PP								
	Polistiren	 06 PS								
	PVC	 03 PVC								
	PVDC (blisteri)									
	Druge vrste višeslojne plastike									
	Kompozitni materijali sa preovladavajućom plastikom i prisustvom aluminijuma									
	Ostali kompozitni materijali sa preovladavajućom plastikom									
	Ostala plastika	 07 Ostalo								
Ukupno plastika	15 01 02									
Staklo	Boce za napitke	 70 71 72 GL GL GL								
	Boce za vino									
	Boce za žestoka pića									
	Ostala staklena ambalaža									
	Ukupno staklo	15 01 07								
Metal	Gvozdена ambalaža za napitke	 40 FE								
	Aluminijumska ambalaža za napitke	 41 ALU								
	Gvožđe	 40 FE								
	Aluminijum	 41 ALU								
	Ukupno metal	15 01 04								
Papir i karton	Karton	 20 21 22 PAP PAP PAP								
	Višeslojna kartonska ambalaža za napitke	 84								
	Ukupno papir	15 01 01								
Drvo	Paleta	 50 FOR								
	Ostalo (daske, pluta...)	 51 FOR								
	Ukupno drvo	15 01 03								
Ostalo	Tekstil	 60 61 TEX TEX								
	Keramika									
	Druge vrste ambalaže									
	Ukupno ostalo	15 01 09								
Ukupno										